

Grønbog

Kortlægning af kulturens og kunstens potentiale
i den grønne omstilling i Horsens Kommune.

Jacob Teglgaard

Indhold

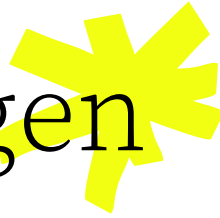
	Om Grønbogen	4
	Grøn status i kulturlivet	7
	Grønne barrierer	9
	Grønne muligheder	12
	Grønne perspektiver	15
	Klimamedarbejder til kulturlivet	16
	Kulturlivet ind i klimahandleplanen	17
	Anbefalinger	18
	Om processen	19

”Det kræver bæredygtige løsninger, hvis vi vil være en førende kulturkommune. Den grønne omstilling samt social og økonomisk ansvarlighed skal være bærende elementer, når vi skaber kulturtilbud og inviterer til kulturoplevelser i fremtiden.”

Fra Horsens Kommunes kulturstrategi,
Sammen om Kulturen, oktober 2022

Om Grønbogen

Denne grøn bog er et sammendrag af kortlægningen af kulturens og kunstens potentiale i den grønne omstilling i Horsens Kommune. Et projekt som er udviklet for Kultur og Events i Horsens Kommune.

Opgaven er løst af Center for Bæredygtighed i Kulturen v/Kulturens Analyseinstitut i 2024 på baggrund af kvantitativ og kvalitativ analyse. Der er gennemført en spørgeundersøgelse blandt alle kommunale kulturinstitutioner, festivaler og projekter. Ligeledes er der gennemført personlige interviews med ledere og medarbejdere for alle involverede kulturinstitutioner samt Kultur og Events i Horsens Kommune. På baggrund af denne data er der skabt en række analyser og perspektiveringer.

Formålet med kortlægningen er at:

- Skabe et bedre vidensgrundlag for Horsens Kommunes videre arbejde med en grøn kulturstrategi
 - Samle viden om eksisterende initiativer indenfor bæredygtighed, grøn omstilling og klima
 - Involvere alle de kommunale kulturinstitutioner og festivaler i at tage aktiv del i den grønne omstilling på kulturområdet.
 - Identificere særlige indsatsområder og pege på konkrete udviklingstiltag.
-

Kortlægningen består af:

- Overblik over kommunens kulturinstitutioner og festivalers nuværende arbejde med bæredygtighed og grønne tiltag
- Analyser af spørgeundersøgelser og interviews
- Mini SWOT-analyse
- Anbefalinger til grønne indsatser for den enkelte kulturinstitution eller festival
- Forslag til handleplaner og principper for bæredygtighed på kulturområdet

De involverede kulturaktører:

Kultur og Events i Horsens Kommune

Horsens Middelalderfestival

Horsens Kunstmuseum

Musik- og Balletskolen

Horsens Biblioteker

Museum Horsens

Horsens Holder

Komediehuset

Billedskolen

Mærk Byen

Sund By

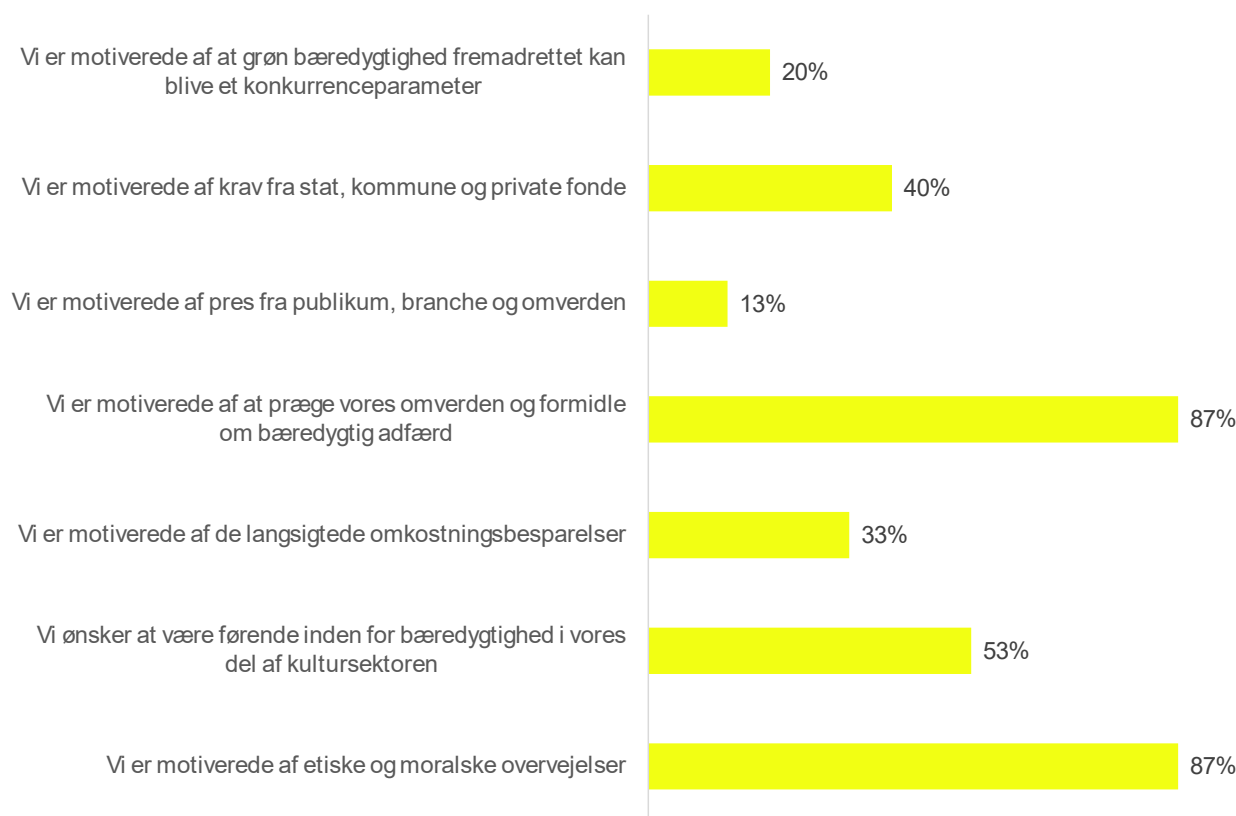

Grøn status i kulturlivet

Flere af de adspurgte institutioner har allerede taget bæredygtige skridt. 73 % har grøn bæredygtighed, som tema i deres kulturinstitutions strategi. Flere præsenterer værker, som forholder sig til klimakrisen. Kulturskolerne har skabt flere forløb med fokus på grøn adfærd. 70% af de adspurgte institutioner genbruger materialer fra egen produktion. Biblioteket afholder oplysende arrangementer om bæredygtighed, Museum Horsens har skiftet til LED-belysning. Middelalderfestivalen bruger et pantsystem til lerkrus, genanvender kulisser og undgår plastik, Horsens Teaterfestival har indført klimavenlige måltider. Andre har indført en byttebiks for personale, andre igen tilbyder kun vegetarisk forplejning.

Figur 1: Primær motivation for kulturaktører for at arbejde med den grønne omstilling

87 % af kulturaktørerne er primært motiverede af etiske og moralske overvejelser, og drives frem af et ønske om at præge omverden og formidle om bæredygtig adfærd. De adspurgte ledere og medarbejdere er i mindre grad motiveret af et pres fra publikum eller omverden, og betragter ikke grøn bæredygtighed som et konkurrenceparameter.

Særlige opdagelser i kortlægningen:

Kulturaktørerne har en stor motivation til at arbejde med den grønne dagsorden, både ifht. drift, produktion og indhold. 75 % af de adspurgte ønsker i høj grad eller meget høj grad at gøre mere for at reducere klimaaftrykket hos deres kulturinstitution.

Mange initiativer er allerede i gang. Særligt indenfor bæredygtigt materialevalg og genanvendelse af materialer, er flere kulturinstitutioner langt. Desuden opfordrer 45% af de adspurgte aktører deres ansatte, brugere og publikum til at vælge bæredygtige transportformer ifm. kulturaktiviteter.

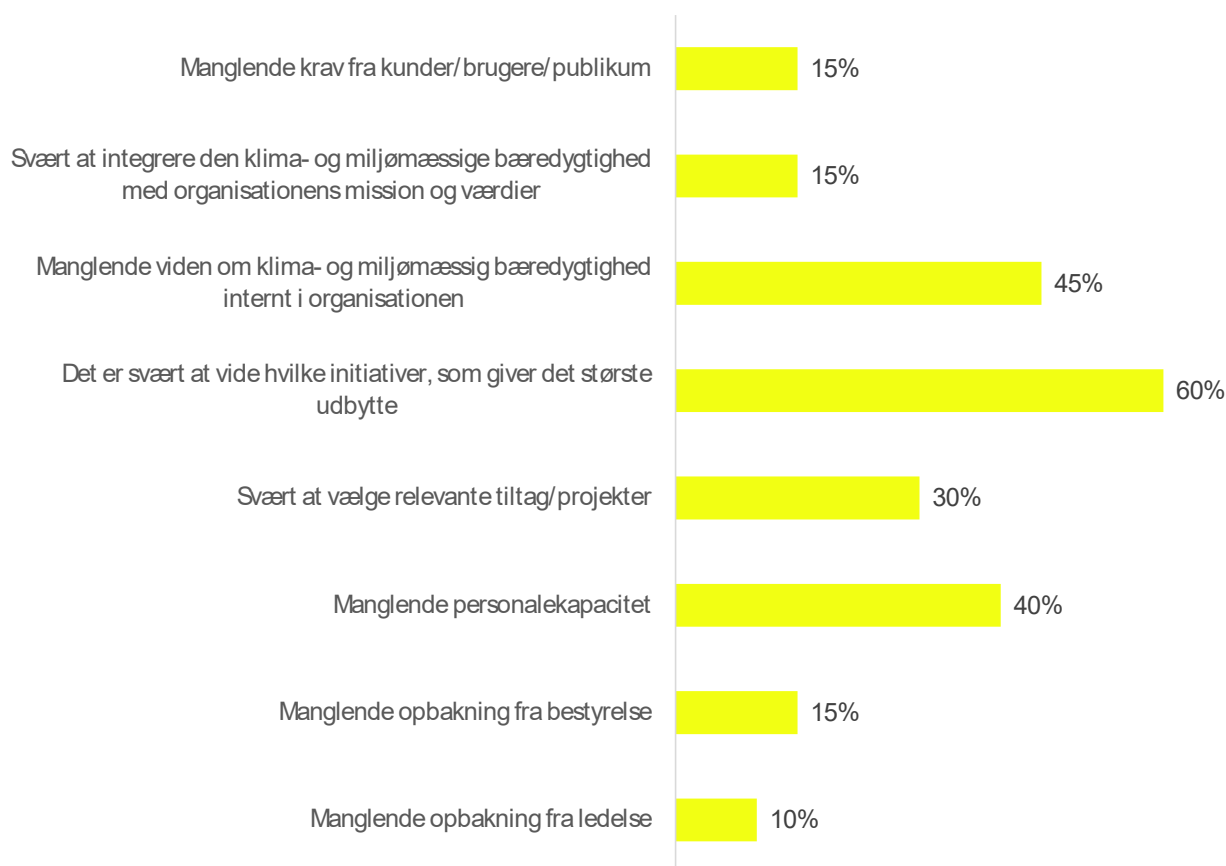

Grønne barrierer

Et gennemgående tema i alle interviewene er, at medarbejderne mangler tid og viden til at handle grønt. Medarbejderne ønsker at være en del af løsningen, men de har behov for støtte, retningslinjer og ressourcer, der gør det muligt at tage grønne valg i hverdagen. Det kan være let at tale om bæredygtighed, men svært at vide, hvornår det ene valg kan betale sig frem for det andet.

Figur 2: Kulturaktørernes udfordringer i forbindelse med reduktion af kulturinstitutionens klimaaftryk

60% af medarbejderne i de adspurgte kulturinstitutioner peger på at manglende viden om hvilke grønne initiativer, der giver det største udbytte, er den største udfordring. Kulturaktørerne efterspørger bl.a. praksisnær viden om bæredygtigt materialeindkøb. Samtidig ønskes en større forankring af viden om grøn bæredygtighed internt i organisationerne.

Særlige barrierer:

- ✱ Flere af de adspurgte ledere og medarbejdere oplever et manglende samarbejde mellem afdelinger i kommunen begrænser arbejdet med den grønne omstilling.
- ✱ Økonomiske begrænsninger eller prioriteringer forhindrer ofte kunst- og kulturinstitutionerne i at vælge grønne bæredygtige løsninger.
- ✱ Arbejdet med den grønne dagsorden kræver allokering af tid hos medarbejderne.
- ✱ Der er ikke afsat særlige ressourcer centralt/lokalt til grønne enkeltprojekter eller det brede arbejde med at reducere kulturinstitutionernes klimaaftryk eller motivere publikum og borgere til bæredygtig adfærd.

"Vi har brug for strukturelle forandringer, ikke kun små tiltag."

Medarbejder i kulturinstitution, Horsens Kommune

"Den grønne udvikling er langt hen ad vejen personbåret. Da vi endnu ikke har en samlet strategi, handler folk meget på egen hånd, både på projekt- og institutionsniveau."

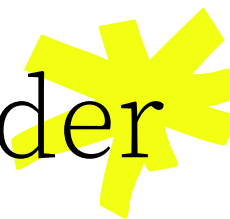
Leder i kulturinstitution, Horsens Kommune

"Når budgetterne er små, bliver det svært at prioritere grønne alternativer, selvom der er vilje til det".

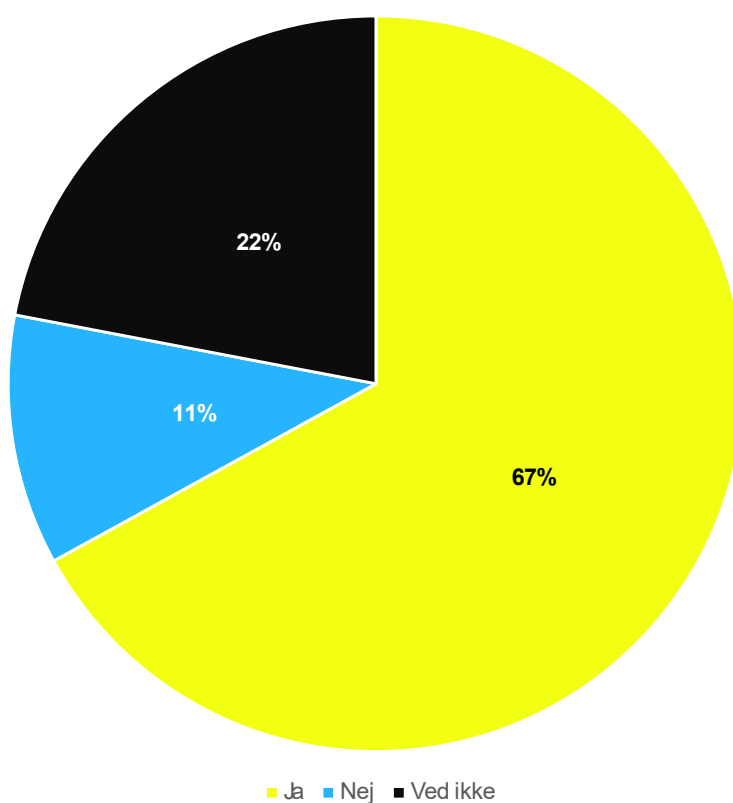
Leder af kulturskole, Horsens Kommune

Grønne muligheder

På baggrund af interviews og spørgeundersøgelse tegner der sig et billede af at de kommunalt finansierede kulturinstitutioner og festivaler i Horsens Kommune gerne vil spille en central rolle i at formidle og synliggøre klimavenlig adfærd og livsstil. Der er potentiale i at integrere den grønne bæredygtighed i kulturaktørernes aktiviteter og publikumsinteraktioner. 56 % har allerede behandlet klima og grøn bæredygtighed, som kunstneriske temaer.

Figur 3: Forventer du at I fremover vil sætte mere fokus på klima- og miljødagsordenen i jeres kunstneriske produktion og virke?

67 % af de adspurgte peger på at man fremover vil sætte mere fokus på klima- og miljødagsordenen i kunstnerisk produktion og virke. Samtidigt ved 22% ikke om man vil sætte mere fokus på den grønne dagsorden. Det skyldes blandt andet at flere respondenter f.eks. er ansatte, og ikke har indblik i ledelsens beslutninger på dette område.

Behov for videre udvikling

For at styrke bæredygtigheden kulturområdet er der behov for konkrete tiltag, mål og retning fra kommunen. Her er to vigtige anbefalinger, der går igen på tværs af interviewene:

Klar opgaveformulering og fælles strategi:

Det efterlyses at kommunen definerer ambitionsniveau og minimumskrav for grøn bæredygtighed på kulturområdet, så alle institutioner arbejder ud fra samme ramme. Grøn bæredygtighed bør indgå i institutionernes fireårige udviklingsplaner.

Kompetenceløft gennem viden og uddannelse:

Medarbejdere og ledere har brug for mere viden om bæredygtige valg, så de kan handle kvalificeret og trygt. Etablering af kompetenceforløb og løbende workshops vil ruste medarbejdere til at tage grønne beslutninger og fremme bæredygtige initiativer i deres arbejde.

”Det handler om at vise vejen
– vi kan ikke bare snakke om
grøn omstilling og bæredyg-
tighed; vi skal også handle på
det og vise borgerne, hvad der
er muligt.”

Medarbejder i kulturinstitution, Horsens Kommune

Vejledning til fremtidig prioritering

En af de centrale findings i analysen er at medarbejderne på kulturområdet mangler viden og erfaring i at prioritere i grønne indsatser, og derfor ofte afventer og ikke igangsætter initiativer.

Det er derfor oplagt at udarbejde en simpel guideline, der kan fungere som bred vejledning i opstart – før man evt. laver mere grundige prioriteringer og planer specifikt i en kulturinstitution.

Generelt kan her inddrages erfaringer fra andre dele af klimaindsatser, også internt i kommunen. Der er oplagt en prioriteringsrækkefølge i forhold til hvor der kan opnås størst effekt bredt forstået (ofte både klimamæssig og økonomisk).

Her kan man vælge at kigge på

Bygninger og bygningsdrift.

Indkøbspolitik og indkøbsstyring.

Produktionsplanlægning og opbygning.

Materialevalg.

Intern transport.

Grønne perspektiver

På baggrund af spørgeundersøgelsen, interviews, samt casestudiet [Dresden's Culture for the Future](#) og forskning på området ([Rozmiarek et al., 2024](#)) og rapporten [Culture & Creative Sectors & Industries driving Green Transition and facing the Energy Crisis](#) (2023, side 12-17), har vi udviklet to perspektiver.

Disse to perspektiver forholder sig til hvordan Horsens Kommune kan accelerere den grønne omstilling i egen produktion og drift. Samtidigt kigger vi nærmere på hvordan kulturlivet kan understøtte implementeringen af Horsens Kommunes klimahandleplan. Kan kulturlivet være med til at sikre at borgere i Horsens Kommune inspireres til klimavenlig adfærd?

De to perspektiver er:

Klimamedarbejder til kulturlivet

Kulturlivet ind i klimahandleplanen

Klimamedarbejder til kulturlivet

Kulturinstitutionerne, fra teater og festivaler til museer og biblioteker, kan spille en unik rolle i at bringe bæredygtige værdier ud til borgerne og påvirke civilsamfundets klimaadfærd. En styrket indsats fra Klimasekretariatet og tilknytningen af en klimamedarbejder dedikeret til kulturområdet kan være med til at sikre, at kulturinstitutionerne i Horsens Kommune kan opnå den nødvendige faglige viden i de arbejdsprocesser, der er forbundet med grøn omstilling.

Ved at tilknytte en klimamedarbejder til kulturlivet sikres:

- Kompetenceløft og viden: En klimamedarbejder kan tilbyde målrettede kurser og workshops, som adresserer de videnshuller, der i dag lammer medarbejdernes handlekraft på bæredygtighedsområdet.
- Praktisk støtte til implementering: Klimasekretariatet kan bistå institutionerne med at udvikle handlingsplaner, så bæredygtighed bliver en integreret del af fireårige udviklingsplaner, frem for ad hoc-tiltag.
- Økonomisk optimering: Med en klimamedarbejders støtte kan kulturinstitutionerne få vejledning til at vælge omkostningseffektive, grønne løsninger og finde finansieringsmuligheder til grønne initiativer.
- Styrket samarbejde og netværk: En dedikeret klimamedarbejder kan etablere netværk og partnerskaber, der fremmer vidensdeling og fælles løsninger på tværs af kulturinstitutionerne i Horsens.
- Forankring af grøn omstilling: Klimamedarbejderen kan bidrage til, at grøn omstilling bliver en del af kulturen og skaber en stærk grøn profil for kommunen, som kan tiltrække nye borgere og turister.
- Som alternativ til en dedikeret klimamedarbejder, kan man frikøbe ressourcer centralt i den enkelte kulturinstitution/festival for at oprette bæredygtighedskoordinators på hvert enkelt område.

Som alternativ til en dedikeret klimamedarbejder, kan man frikøbe ressourcer centralt i den enkelte kulturinstitution/festival for at oprette bæredygtighedskoordinators på hvert enkelt område.

Kulturlivet ind i klimahandleplanen

Horsens Kommune har, som mange af landets andre kommuner, en klimaplan og også et tiltagskatalog. For at bringe kommunens tiltagskatalogs fokus på bæredygtig levevis i spil og skabe direkte effekt hos borgerne i Horsens Kommune, er det oplagt, at kommunen ser kulturen som en aktiv medspiller i den grønne omstilling.

Dette kan opnås ved at:

Se kultur som katalysator for bæredygtig adfærd.

Kulturinstitutionerne kan være formidlere af klimahandleplanens principper, hvor publikum ikke blot får en oplevelse, men også inspiration til bæredygtige valg i deres daglige liv. Horsens Teaterfestival har til eksempel vist interesse for at gøre bæredygtighed synlig i deres events og dermed flytte borgernes bevidsthed om grønne valg. Ved at integrere bæredygtighed i teaterforestillinger, udstillinger og events kan borgerne få indblik i praktiske løsninger, som de kan anvende i hverdagen, hvilket understøtter et bæredygtigt civilsamfund.

Skabe engagerende events og praktisk læring

Festivaler, museer og kulturevents kan inkludere workshops og aktiviteter, hvor borgerne aktivt deltager og lærer om konkrete, bæredygtige handlinger. F.eks. kunne Midtaldersfestivalen eller Museum Horsens afholde workshops i genbrug af materialer, madspild og klimavenlige alternativer, hvor borgerne får praktiske redskaber, som de kan bruge i deres egen hverdag. På den måde går borgerne fra tilskuere til deltagere og får viden, der inspirerer til en grønnere livsstil.

Stå for et grønt kulturliv, der kan tiltrække nye borgere

Ved at synliggøre Horsens Kommune som et grønt kulturelt centrum, der går foran i bæredygtig omstilling, vil kommunen kunne øge sin attraktivitet overfor tilflyttere, der søger et bæredygtigt og engagerende miljø. En vision kunne være at Horsens kunne blive en "grøn kulturhovedstad," der ikke blot viser, hvordan man kan omstille store beghenheder, men også er et forbillede i grøn udvikling, hvor kulturen spiller en central rolle. En stærk bæredygtighedsprofil kan styrke kommunens image og tiltrække nye borgere, der ønsker en kommune med ambitiøse mål om miljøansvar og fællesskab.

Styrke partnerskaber og lokale netværk

Kulturinstitutionerne kan også fungere som brobyggere ved at etablere partnerskaber med skoler, foreninger og civilsamfund, som fremmer dialog og fælles projekter om bæredygtighed. En kulturstrategi med fokus på tværgående samarbejde kan sikre, at klimaplanens mål bliver en fælles indsats, hvor borgerne inviteres til at deltage i lokale initiativer, der styrker fællesskabet og det lokale engagement i klimainsatsen.

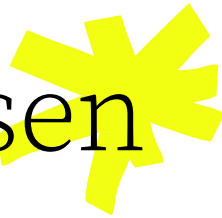
Anbefalinger

fra Kultur og Events i Horsens Kommune

På baggrund af kortlægningens resultater, og efter dialog mellem Center for Bæredygtighed i Kulturen og Klimasekretariatet, foreslår administrationen at følgende tiltag igangsættes hos kommunale kulturinstitutioner, kulturskoler og festivaler:

- ERFA-gruppe på tværs af hele kulturområdet etableres F25 (ambition om at udvide med eksterne kulturaktører på sigt). ERFA-gruppen består også af en klimakoordinator fra Klimasekretariatet, så arbejdet kobles sammen med Horsens Kommunes Klimaplan.
- Undersøge mulighederne for målrettet indsats og kompetenceudvikling hos udvalgte medarbejdere, allerhelst i samarbejde med klimakoordinator fra Klimasekretariatet.
- Undersøge muligheden for at lave et fælles 'Code of conduct' på tværs af hele direktørområdet på Børn, Unge og Kultur (BUK), der beskriver en grøn ansvarlig indkøbspolitik, samt bæredygtig adfærd ifm. afholdelse af events.
- Kortlægningen udvides til også at omfatte selvejende institutioner, der modtager kommunalt driftstilskud.
- Det årlige Kulturnetværksmøde afholdes på FÆNGSLET torsdag 20. februar 2025, 16.30-19.00. Mødet får bæredygtighed som tema. Præsentation af kortlægningens resultater, samt faciliterede samtaler om bæredygtighed ift. kulturarrangementer og -oplevelser. Oplæg med brugbar viden fra eksterne kulturaktører.
- Kultur- og Fritidsudvalget (KFU) får hvert halve år en status på arbejdet med kortlægningens indsatser.
- Brug for mere databaseret viden for mere målrettet handling. ERFA-gruppe identificerer mulige værktøjer, fx CO2-beregnere.
- Igangsætte større tværgående indsats hvor ”kulturen løfter” ind i klimaindsatsen?

Om processen

”Kulturen og kunsten skal tænkes endnu mere ind i arbejdet med samfundets store udfordringer, også i Horsens. I første omgang har vi brug for mere viden, mere data, så vi kan samle vores og andres erfaringer og bruge dem til noget konstruktivt. Til at skabe reel forandring. Derfor var det helt oplagt for os at række ud til det nye Center for Bæredygtighed i Kulturen, under Kulturens Analyseinstitut, for at støtte os og hjælpe os med at kortlægge kunsten og kulturens potentiale i den grønne omstilling i Horsens. for at støtte og hjælpe os med at kortlægge fremtidens bæredygtige kulturliv i Horsens. Hvad gør vi allerede, og hvad kan vi med fordel gøre mere af fremover. Hvad mangler vi af viden, værktøjer og strukturer for at kunne skabe endnu mere forandring og bevægelse henimod et mere bæredygtigt kulturliv og et mere balanceret samfund. Det har Jacob og holdet hjulpet os med. Via en inspirerende kortlægning og next-step-håndbog, via workshops og mange samtaler, og via arbejdet med at forberede en politisk drøftelse i Kultur- og Fritidsudvalget. Vi ønsker at kulturen bidrager mest muligt i forvandlingen hen imod et grønnere og mere bæredygtigt samfund. Vi tror på kulturens forvandlende kraft. Dens evne til at fremstille protopier til fremtiden. Kulturen og kunsten som katalysator for reel forandring. Den overbevisning er kun blevet større via samarbejdet med Center for Bæredygtighed i Kulturen, det samme er håbet og troen på fremtiden.

Store ord, yes I know, men vi har også store ambitioner i Horsens.”

Lasse Schuleit

Kultur- og eventchef i Horsens Kommune

”Sammen med Kulturens Analyseinstitut har vi startet den vigtige samtale om fremtidens arbejdsmetode. Vi har fået en bedre forståelse af hvor vi står på kulturområdet i Horsens, og hvordan vi sammen kan sætte ind med handling for en mere bæredygtig fremtid. Vi er motiverede og i gang, og med en tro på, at kulturen kan være et væsentligt bidrag ind i den grønne omstilling”

Michala Mellson,
projektleder og bæredygtighedskoordinator

Grøn bog

Kortlægning af kulturens og kunstens potentiale
i den grønne omstilling i Horsens Kommune.

Kulturens Analyseinstitut, 2025:
Jacob Teglgaard, projektledelse og analyse.
Anton Vinther, grafisk design,.
Esben Danielsen, direktør.

Fotografier af blandt andre: Frank Rosgaard, Jimmi Hjorth og Martin Dam Kristensen. Street art af Mette Vestergaard.

Tak til: Lasse Schuleit, kultur- og eventchef og
Michala Mellson, projektleder og bæredygtighedskoordinator i Horsens Kommune.

KULTURENS ANALYSEINSTITUT

Kulturens Analyseinstitut
(+45) 69 16 26 69
info@kulturanalyser.dk
Stændertorvet 3 D,
4000 Roskilde, Denmark